



# महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण  
प्राधिकृत प्रकाशन

---

मंगळवार, डिसेंबर ११, २००७/आग्रहायण २०, शके १९२९

---

स्वतंत्र संकलन म्हणून फाईल करण्यासाठी या भागाला वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले आहेत.

---

## भाग चार-अ

महाराष्ट्र शासनाने केंद्रीय अधिनियमान्वये तयार केलेले (भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांब्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

गृह विभाग

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ११ डिसेंबर २००७

अधिसूचना

मोटर वाहन अधिनियम, १९८८.

क्रमांक एमव्हीए. ०१०१/३८५/प्र.क्र.२५/परि-२.—मोटर वाहन अधिनियम, १९८८ (१९८८ चा ५९) याच्या कलम १३८ च्या पोट-कलम (२) च्या खंड (ज) द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा आणि याबाबतीत त्यास समर्थ करणाऱ्या इतर सर्व अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन याद्वारे, महाराष्ट्र मोटर वाहन नियम, १९८९ यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी पुढील नियम करीत आहे. हे नियम उक्त अधिनियमाच्या कलम २१२ च्या पोट-कलम (१) द्वारे आवश्यक असल्याप्रमाणे आधीच प्रसिद्ध करण्यात आले आहेत :—

१. या नियमांना, महाराष्ट्र मोटर वाहन (तिसरी सुधारणा) नियम, २००७ असे म्हणावे.

भाग चार-अ—१५४

(५५०)

[ किंमत : रुपये ७.०० ]

२. महाराष्ट्र मोटार वाहन नियम, १९८९ (यात यापुढे ज्यांचा निर्देश “मुख्य नियम” असा करण्यात आला आहे) यांच्या नियम २१ मध्ये,—

(एक) पोट-नियम (१८) ऐवजी पुढील पोट-नियम दाखल करण्यात येईल:—

“(१८) मोटार गाडीचा (कॅब) चालक किंवा परवाना धारक जेव्हा मोटार कॅब स्वतः चालविले तेव्हा स्वच्छ खाकी शर्ट किंवा बुशशर्ट आणि खाकी पायजमा परिधान करील. मोटार कॅबचा चालक किंवा परवाना धारक स्वतः मोटार कॅब चालविले तेव्हा पन्नास रुपये भरल्यावर लायसन प्राधिकाऱ्याने दिलेले व या नियमांच्या दुसऱ्या अनुसूचीत सचित्र दाखविलेले एक लॅमिनेटेड ओळखपत्र छातीच्या उजव्या बाजूस लावील :

परंतु, अशा वाहनांच्या चालकांना आकास्मिक निकडीच्या प्रसंगी कर्तव्ये बजावण्यास किंवा प्रशिक्षण घेण्यास बोलावण्यात येईल किंवा बोलावण्याचा संभव असेल तेव्हा, शासनास सर्वसाधारण किंवा विशेष आदेशाद्वारे, अशा चालकांना आदेशात विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा कालावधीसाठी या पोट-नियमाच्या प्रवर्तनापासून सूट देता येईल.”;

(दोन) अशारीतीने दाखल केलेल्या पोट-नियम (१८) नंतर, पुढील पोट-नियम समाविष्ट करण्यात येईल :—

“(१८क) ओळखपत्र हरविल्यास किंवा नष्ट झाल्यास, या नियमांच्या पहिल्या अनुसूचीच्या नमुना डीआयडी मध्ये केलेल्या अर्जासोबत पंचवीस रुपये इतकी फी भरल्यावर, ज्याने ते ओळखपत्र दिले होते त्या लायसन प्राधिकाऱ्याकडून डुप्लिकेट ओळखपत्र देण्यात येईल. मूळ ओळखपत्र नंतर सापडले असल्यास, डुप्लिकेट ओळखपत्र, ते देणाऱ्या प्राधिकाऱ्यास परत केल्यावर, मोटार कॅबचा चालक किंवा, यथास्थिति, परवाना धारक पंचवीस रुपये फी परत मिळण्यास हक्कदार झालेला असेल. एखाद्या प्राधिकाऱ्याने किंवा कोणत्याही न्यायालयाने वाहन चालन लायसन निलंबित किंवा रद्द केल्यास किंवा कालप्रवाहामुळे ते विधिग्राह्य असण्याचे बंद झाल्यास, चालक किंवा, यथास्थिति, परवानाधारक अशा निलंबनाच्या किंवा रद्द केल्याच्या दिनांकापासून सात दिवसांच्या आत, त्याने धारण केलेले ओळखपत्र, ज्याने ते निलंबित केले होते त्या प्राधिकाऱ्याच्या स्वाधीन करील.”;

(तीन) पोट-नियम (२१) ऐवजी, पुढील पोट-नियम दाखल करण्यात येईल :—

“(२१) मोटार कॅबचा चालक, लायसन प्राधिकाऱ्याने दिलेले एकापेक्षा अधिक लॅमिनेटेड ओळखपत्रे धारण करणार नाही.”;

३. मुख्य नियमांच्या नियम २४ मध्ये,—

(एक) पोट-नियम (१) आणि (२) ऐवजी पुढील पोट-नियम दाखल करण्यात येतील :—

“(१) मोटार कॅब व्यतिरिक्त सार्वजनिक सेवा वाहन चालविण्याचे प्राधिकारपत्र देण्यात आलेली प्रत्येक व्यक्ती, तिला वाहन चालविण्याच्या क्षेत्राचे भौगोलिक ज्ञान व मराठी आणि तेथे बोलल्या जाणाऱ्या कोणत्याही एका भाषेचे कामचलाऊ ज्ञान असल्याबद्दल त्या प्राधिकाऱ्याची खात्री

पटवून देईल, या शर्तीच्या अधीन तिला एका धातूचा बिल्ला देण्यात येईल. असा बिल्ला, या नियमांच्या दुसऱ्या अनुसूचीतील सधित्र नमुन्यात असेल धातूचा बिल्ला गोलाकार असेल आणि त्यावर प्राधिकारपत्र देण्याच्या प्राधिकाऱ्याच्या मुख्यालयाचे नाव, मोटार वाहनाचा प्रवर्ग आणि ओळख क्रमांक कोरलेला असेल.

(२) सार्वजनिक सेवा वाहनाचा चालक, पोट-नियम (१) अन्वये देण्यात आलेला आवश्यक ते धातूचा बिल्ला छातीच्या डाव्या बाजूवर लावील. कोणताही चालक एकाच प्रकारचे एकापेक्षा अधिक बिल्ले धारण करणार नाही :

परंतु, लवझरी कॅबचा आणि पर्यटन कॅबचा चालक, अनुक्रमे “ एलसीडी ” आणि “ टीसीडी ” अक्षरे असलेले बिल्ले लावील.”;

(दोन) पोट-नियम (४) मध्ये, “ त्याला बिल्ला किंवा बिल्ले देण्यात आले असतील,” या मजकुरा ऐवजी, “ बिल्ला किंवा बिल्ले निलंबित करण्यात आले असतील,” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

४. मुख्य नियमांच्या पहिल्या अनुसूचीमध्ये, नमुना एल ई नंतर पुढील नमुना सामविष्ट करण्यात येईल :-

“ नमुना डी. आय. डी. ”

[ नियम २१ (१८क) पहा ]

मोटर कॅबच्या चालकास किंवा परवानाधारकास ड्रिफ्ट ओळखपत्र देण्यासाठी अर्ज प्रति,

लायसन प्राधिकारी,

मी, (संपूर्ण नाव) ..... रहणार  
(कायमचा पत्ता) ..... याद्वारे  
असे कळवितो की, माझे मोटर कॅबचे मूळ ओळखपत्र क्रमांक ..... पुढील  
परिस्थितीत हरवले/नष्ट झाले आहे.

(नमूद करावयाची)

(२) मी, लायसन प्राधिकारी, ..... यांनी दिलेले व ..... पर्यंत  
विधीग्राह्य असलेले मोटर कॅब चालन लायसन क्रमांक ..... धारण करतो.

(३) मी, याद्वारे, डुप्लिकेट मोटार कॅब ओळखपत्रासाठी अर्ज करीत असून त्यासोबत रोख/मनिऑर्डर/धनादेश चलानाद्वारे पंचवीस रुपये फी प्रदान करीत आहे.

(४) मी आणखी असे घोषित करतो की, माझे मोटार वाहन लायसन निलंबित किंवा रद्द करण्यात आलेले नाही अथवा ते कालप्रवाहामुळे विधिग्राह्य असण्याचे बंद झालेले नाही.

दिनांक .....

(“ओळखपत्रधारकाची सही  
किंवा अंगठ्याचा ठसा”.)

५. मुख्य नियमांच्या दुसऱ्या अनुसूचीत,—

(एक) “दुसरी अनुसूची” या शीर्षकाखालील “(नियम २४ (१) व ४० (१) पहा).” या मजकुराऐवजी, “ [नियम २१ (१८), २४ (१) व ४० (१) पहा] ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल

(दोन) “चालकाचा बिल्ला” या शीर्षकाखालील “त्रिकोणी बिल्याची विद्यमान आकृती” वगळण्यात येईल,

(तीन) “वाहकाचा बिल्ला” या मजकुराने सुरु होणाऱ्या व “(६३ मिलिमीटर × ३८ मिलिमीटर)” या मजकुराने संपणाऱ्या विद्यमान मजकुरानंतर, पुढील मजकूर जादा दाखल करण्यात येईल :—

“ ओळखपत्र ”

दर्शनी बाजू

महाराष्ट्र मोटार वाहन नियम, १९५९ याच्या नियम २१ (१८) अन्वये

कॅब चालकाचे ओळखपत्र

छायाचित्र

१. लायसन धारकाचे पूर्ण नाव .....
२. वाहनचालन लायसन क्रमांक .....
३. दिल्याचा दिनांक .....
४. बिल्ला क्रमांक .....

मागील बाजू

अनुक्रमांक .....	
लायसनधारकाचा पत्ता : .....	
.....	
.....	
लायसनधारकाची सही	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;">मोहोर</div>
	लायसन देणाऱ्या प्राधिकार्याची सही व पदनाम.

( ओळखपत्राचा आकार ८ सें.मी. × ६ सें.मी. असेल ).".

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

ज्यो. मा. चव्हाण,  
शासनाचे उप सचिव.

## HOME DEPARTMENT

Mantralaya, Mumbai 400 032, dated the 11th December 2007.

### NOTIFICATION

MOTOR VEHICLES ACT, 1988.

No. MVA. 0101/385/CR-25/TRA-2.— In exercise of the powers conferred by clause (j) of sub-section (2) of section 138 of the Motor Vehicles Act, 1988 (59 of 1988), and of all other powers enabling it in this behalf, the Government of Maharashtra hereby makes the following rules further to amend the Maharashtra Motor Vehicles Rules, 1989, the same having been previously published as required by sub-section (1) of section 212 of the said Act, namely:—

1. These rules may be called the Maharashtra Motor Vehicles (Third Amendment) Rules, 2007.

2. In rule 21 of the Maharashtra Motor Vehicles Rules, 1989 (hereinafter referred to as "the principal Rules").—

(i) for sub-rule (18), the following sub-rule shall be substituted, namely :—

"(18) A driver of a motor cab or a permit holder when himself drives the motor cab, shall wear clean *khaki* shirt or bush shirt and *khaki* trousers. A driver of motor cab or permit holder when himself driving a motor cab shall display, a laminated identity card as illustrated in the Second Schedule to these rules, on the right side of the chest, issued by the licensing authority on payment of rupees fifty:

Provided that, when drivers of such vehicles are or are likely to be called upon to perform duties in an emergency or to receive the training, the Government may, by general or special order, exempt such drivers from the operation of this sub-rule for such period as may be specified in the order.";

(ii) after sub-rule (18) so substituted, the following sub-rule shall be inserted, namely:—

"(18A) If the identity card is lost or destroyed, a duplicate identity card shall be issued by the licensing authority by which it

was issued on an application made in form D.I.D. of the First Schedule to these rules accompanied by a fee of twenty-five rupees. In case the original identity card is later found, upon the return to the issuing authority of the duplicate identity card, the driver of the motor cab or a permit holder, as the case may be, shall be entitled to a refund of twenty-five rupees. In case of suspension or revocation of a driving licence by an authority or by any Court or ceases to be valid due to efflux of time, the driver or the permit holder, as the case may be, shall, within seven days of such suspension or revocation, surrender the identity card held by him to the authority by whom the same were suspended.”;

(iii) for sub-rule (21), the following sub-rule shall be substituted, namely :—

“(21) A driver of a motor cab shall not hold more than one laminated identity card issued by the licencing authority”.

3. In rule 24 of the principal Rules,—

(i) for sub-rules (1) and (2), the following sub-rules shall be substituted, namely :—

“(1) A metal badge shall be issued to every person who has been granted an authorisation to drive a public service vehicle except motor cab, subject to the condition that he satisfies the authority about his topographical knowledge of the area of operation and working knowledge of Marathi and any one of the languages commonly spoken there. The badge shall be in the form illustrated in the Second Schedule of these rules. The metal badge shall be circular in shape and shall contain the name of the head-quarter of the authority which has granted the authorisation, the category of the motor vehicle and an identification number, inscribed thereon.

(2) The driver of a public service vehicle shall display on the left side of the chest the requisite metal badge issued under sub-rule (1). No driver shall hold more than one badge of the same type:

Provided that, the driver of a luxury cab and a tourist cab shall display badges bearing the letters “LCD” and “TCD”, respectively.”;

(ii) in sub-rule (4), for the words “the same were issued” the words “the same were suspended” shall be substituted.

4. In the FIRST SCHEDULE to the principal Rules, after FORM L.E., the following FORM shall be inserted, namely :—

**"FORM D.I.D.**

[ See rule 21 (18A) ]

*Application for duplicate identity card for driver or permit holder of a motor cab.*

To,

The Licensing Authority .....

I (name in full) .....

of (permanent address .....

.....) hereby report that the original motor cab identity card No. .... is lost/destroyed in the following circumstances :—

(to be filled in)

.....  
.....

(2) I hold a motor cab driving licence No ..... issued by the Licensing Authority ..... which is valid upto .....

(3) I hereby apply for duplicate cab identity card and tender twenty-five rupees by cash/money order/cheque/challan.

(4) I further declare that my motor driving licence has not been suspended, or revoked and has not ceased to be valid by efflu of time.

Dated .....

Singnature or thumb-impression  
of the identity card holder."

5. In the SECOND SCHEDULE to the principal Rules,—

(i) under the heading " SECOND SCHEDULE ", for the brackets, words and figures " [ See rules 24 (1) and 40 (1) ] ", the brackets, words and figures " [ see rules 21 (18), 24(1) and 40 (1)] ", shall be substituted;

(ii) under the heading "Driver's badges", "the existing triangular figure of triangular badge " shall be deleted;



(iii) after the existing Conductor's badge, [63 millimeters × 38 millimeters] the following shall be added, namely :—

**Identity Card**

Front side

<p align="center"><b>Identity Card for the Cab Driver</b> Under rule 21 (18) of the Maharashtra Motor Vehicles Rules, 1959.</p>	
	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; text-align: center;">Photo</div>
<p>1. Full name of the licence holder .....</p> <p>2. Driving licence number .....</p> <p>3. Date of issue .....</p> <p>4. Badge No. ....</p>	

Back side

<p>Sr.No. ....</p> <p>Address of the licence holder .....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	
<p>Signature of the licence holder the</p>	<p>Signature and Designation of the Licensing Authority</p>
<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; text-align: center;">Seal</div>	

(Size of the Identity Card shall be 8 cms × 6 cms.)

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

**J. M. CHAVAN,**  
Deputy Secretary to Government.

शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई